

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,
pateikta 2019 m. balandžio 30 d.¹

Byla C-390/18

dalyvaujant
YA,
AIRBNB Ireland UC,
Hotelière Turenne SAS,
Association pour un hébergement et un tourisme professionnel (AHTOP),
Valhotel

(*Juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris* (Prancūzija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvė teikti paslaugas – Direktyva 2000/31/EB – Nuomojamų apgyvendinimo vietų šeiminių (profesionalių ir privačių asmenų) ir šiose vietose apsigyventi norinčių asmenų ryšių užmezgimas – Įvairių kitų papildomų paslaugų teikimas – Ribojamosios taisyklės dėl vertimosi nekilnojamojo turto agento profesija“

I. Įvadas

1. Sprendimuose *Asociación Profesional Elite Taxi*² ir *Uber France*³ Teisingumo Teismas nustatė, kad tarpininkavimo paslauga, kuria siekiama padėti užmegzti ryšius tarp neprofesionalių vairuotojų, kurie naudojami savo transporto priemone, ir asmenų, norinčių keliauti mieste, neatskiriamai susijusi su transporto paslauga, nėra informacinės visuomenės paslauga ir nepatenka į Direktyvos 2000/31/EB⁴ taikymo sritį.

2. Šioje byloje taip pat nagrinėjami paslaugų teikimo pasitelkiant elektronines platformas klausimai. Iš tikrųjų *juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris* (Paryžiaus apygardos teismo ikiteisminio tyrimo teisėjas, Prancūzija) prašo Teisingumo Teismo nustatyti, ar paslauga, kurią teikiant padedama užmegzti ryšius nuomojamas apgyvendinimo vietas turintiems nuomotojams ir tokiose vietose norintiems apsigyventi asmenims, atitinka sąvokos „informacinės visuomenės paslauga“ apibrėžtį ir todėl jai taikomas Direktyvoje 2000/31 nustatytas laisvo paslaugų judėjimo principas.

1 Originalo kalba: prancūzų.

2 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimas (C-434/15, EU:C:2017:981, 48 punktas).

3 2018 m. balandžio 10 d. sprendimas (C-320/16, EU:C:2018:221, 27 punktas).

4 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje ((Elektroninės komercijos direktyva, OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

3. Nurodytos faktinės aplinkybės susiklostė laikotarpiu nuo 2012 m. balandžio 11 d. iki 2017 m. sausio 24 d. Šiuo tikslu svarbu pažymėti, kad 2015 m. spalio 7 d. Direktyva 98/34/EB⁵ buvo panaikinta ir pakeista Direktyva (ES) 2015/1535⁶. Direktyvos 2000/31 2 straipsnio a punkte apibrėžta sąvoka „informacinės visuomenės paslaugos“ apibūdinama darant nuorodą į Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta:

„Šioje direktyvoje taikomos šios terminų apibrėžtys:

<...>

- b) „paslauga“ – bet kuri informacinės visuomenės paslauga, t. y. paprastai už atlyginimą per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmenišku paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga.

Šioje apibrėžtyje:

- i) „teikimas per atstumą“ reiškia, kad paslauga teikiama šalims nesant kartu vienoje vietoje;
- ii) „elektroninėmis priemonėmis“ reiškia, kad iš pradžių paslauga elektronine įranga pasiunčiama ir priimama duomenims apdoroti (įskaitant skaitmeninį tankinimą) ir saugoti, o galutinai perduodama ir priimama laidais, radijo, optinėmis, kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis;
- iii) „asmenišku paslaugų gavėjo prašymu“ reiškia, kad paslauga teikiama perduodant duomenis asmenišku prašymu.“

Neįtrauktų į šią apibrėžtį paslaugų orientacinis sąrašas pateiktas I priede.

<...>“

4. Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies b punkte pateikta sąvokos „informacinės visuomenės paslaugos“ apibrėžtis iš esmės yra identiška Direktyvos 98/34 1 straipsnio 2 dalyje pateiktai apibrėžčiai. Be to, nuorodos į Direktyvą 98/34 suprantamos kaip nuorodos į Direktyvą 2015/1535⁷. Dėl šių priežasčių paslaugos pripažinimo „informacinės visuomenės paslauga“ pagal Direktyvą 2015/1535 analizė, kuria remsiuos šioje išvadoje, mano nuomone, gali būti taikoma Direktyvos 98/34 nuostatoms.

5. Pagal Direktyvos 2000/31 2 straipsnio h punktą:

„Šioje direktyvoje šios sąvokos turi tokią reikšmę:

<...>

5 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, nustatanti informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarką (OL L 204, 1998, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 20 t., p. 337), iš dalies pakeista 1998 m. liepos 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/48/EB (OL L 217, 1998, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 21 t., p. 8; toliau – Direktyva 98/34).

6 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka (OL L 241, 2015, p. 1). Žr. šios direktyvos 10 straipsnį.

7 Žr. Direktyvos 2015/1535 10 straipsnį.

- h) „koordinuojama sritis“ – tai reikalavimai, nustatyti valstybių narių teisinėse sistemose, kurios taikomos informacinės visuomenės paslaugų teikėjams arba informacinės visuomenės paslaugoms neatsižvelgiant į tai, ar jie yra bendro pobūdžio ar konkrečiai joms skirti;
- i) koordinuojama sritis susijusi su reikalavimais, kuriuos paslaugų teikėjas turi įvykdyti:
- pradėdamas verstis informacinės visuomenės paslaugų veikla, pavyzdžiui, reikalavimai dėl kvalifikacijos, leidimo ar pranešimo,
  - versdamasis informacinės visuomenės paslaugų veikla, pavyzdžiui, reikalavimai dėl paslaugų teikėjo elgesio, reikalavimai dėl paslaugų kokybės arba turinio, įskaitant tuos, kurie taikomi reklamai ir sutartims, arba reikalavimai dėl paslaugų teikėjo atsakomybės;
- ii) koordinuojama sritis neapima tokių reikalavimų kaip:
- reikalavimai, taikomi pačioms prekėms,
  - reikalavimai, taikomi prekių pristatymui,
  - reikalavimai, taikomi paslaugoms, kurios neteikiamos elektroninėmis priemonėmis.“

6. Tos pačios direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad informacinės visuomenės paslaugos, kurias teikia jos teritorijoje įsisteigęs paslaugų teikėjas, atitiktų toje valstybėje narėje taikomas nacionalines nuostatas, kurios priklauso koordinuojamai sričiai.

2. Valstybės narės negali dėl koordinuojamai sričiai priskiriamų priežasčių riboti laisvę teikti informacinės visuomenės paslaugas iš kitos valstybės narės.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys netaikomos priėdė nurodytoms sritims.

4. Valstybės narės gali imtis priemonių taikyti šio straipsnio 2 dalies išlygas konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai, jei įvykdomos tokios sąlygos:

- a) priemonės yra:
- i) būtinos dėl vienos iš toliau išvardytų priežasčių:
- viešosios politikos, ypač baudžiamųjų nusikaltimų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir persekiojimo už juos baudžiamąja tvarka, įskaitant nepilnamečių apsaugą ir kovą su bet koku neapykantos skatinimu dėl rasės, lyties, religinių įsitikinimų ir tautybės bei atskirų asmenų žmogiškojo orumo žeminimą,
  - visuomenės sveikatos apsaugos,
  - visuomenės saugumo, įskaitant valstybės saugumą ir gynybą,
  - vartotojų, įskaitant investuotojus, apsaugos;
- ii) taikomos konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai, kuri prieštarauja tikslams, nurodytiems i papunktyje, arba kuri kelia itin didelį pavojų, kad šių tikslų nebus paisoma;
- iii) proporcingos tiems tikslams;

b) prieš imdamasi šių priemonių ir nepažeisdama teisminių priemonių, įskaitant parengtinį nagrinėjimą ir baudžiamojo tyrimo metu atliktus veiksmus, valstybė narė:

- paprašė šio straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės narės imtis priemonių, ir pastaroji tokių priemonių nesiėmė arba jos buvo nepakankamos,
- pranešė Komisijai ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytai valstybei narei apie savo ketinimą imtis tokių priemonių.

5. Skubos atveju valstybės narės gali taikyti išlygas šio straipsnio 4 dalies b punkte numatytoms sąlygoms. Tokiu atveju apie priemones reikia kuo greičiau pranešti Komisijai ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytai valstybei narei, taip pat nurodyti priežastis, kodėl valstybė narė mano, kad tai yra skubus atvejis.

6. Nepažeisdama valstybių narių galimybės taikyti minėtas priemones, Komisija kuo greičiau išnagrinėja priemonių, apie kurias pranešta, suderinamumą su Bendrijos teise; jei Komisija padaro išvadą, kad priemonė nesuderinama su Bendrijos teise, ji paprašo tos valstybės narės nesiimti jokių siūlomų priemonių arba skubiai nustoti jas taikyti.“

B. Prancūzijos teisė

7. *Loi n° 70-9, du 2 janvier 1970, réglémentant les conditions d'exercice des activités relatives à certaines opérations portant sur les immeubles et les fonds de commerce* (1970 m. sausio 2 d. Įstatymas Nr. 70-9 dėl tam tikrų nekilnojamojo turto ir komercinių fondų veiklos vykdymo sąlygų (toliau – *Hoguet* įstatymas)⁸⁾ suvestinės redakcijos 1 straipsnyje nustatyta:

„Šio įstatymo nuostatos taikomos fiziniams arba juridiniams asmenims, kurie nuolat vykdo arba padeda vykdyti (net jei tai yra antraeilė jų veikla) operacijas dėl kitų asmenų turto, susijusias su:

1. pastatyto arba nepastatyto nekilnojamojo turto, apstatyto baldais arba ne, pirkimu, pardavimu, paieška, keitimu, nuoma arba subnuoma (sezonine arba ne);

<...>“

8. *Hoguet* įstatymo 3 straipsnyje nustatyta:

„1 straipsnyje nurodytą veiklą gali vykdyti tik fiziniai ar juridiniai asmenys, turintys profesinį pažymėjimą, kurį *Conseil d'Etat* (Valstybės Taryba, Prancūzija) nutarime nustatytam laikotarpiui ir jame nustatyta tvarka išdavė teritorinių prekybos ir pramonės rūmų pirmininkas arba II de Franso departamento prekybos ir pramonės rūmų pirmininkas; šiame pažymėjime nurodomos operacijos, kurias tie asmenys gali vykdyti.

Pažymėjimas gali būti išduodamas tik tiems fiziniams asmenims, kurie atitinka šias sąlygas:

1. įrodo savo profesinius gebėjimus;

2. įrodo, kad turi finansinę garantiją, dėl kurios gali grąžinti lėšas <...>;

3. yra apsidraudę profesinės civilinės atsakomybės draudimu nuo finansinių pasekmių;

4. nėra patekę į vieną iš situacijų, kai negalima vykdyti veiklos arba draudžiama ją vykdyti <...>“

8 JORF, 1970 m. sausio 4 d., p. 142.

9. Be to, šio įstatymo 5 straipsnyje nustatyta:

„1 straipsnyje nurodyti asmenys, gaunantys ir laikantys pinigų sumas <...>, privalo įgyvendinti Valstybės Tarybos nutarime numatytas sąlygas, be kita ko, registru tvarkymo ir kvitų išdavimo formalumus, taip pat kitus įpareigojimus, atsirandančius vykdant įgaliojimą.“

10. Taigi pagal nutarimą reikalaujama, kad lėšų panaudojimo atveju būtų pildomi specialūs registrai, informacinės knygos ir vedama griežta apskaita, kad būtų apsaugoti privačių asmenų, perduodančių lėšas tarpininkams, interesai.

11. Galiausiai, *Hoguet* įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kad už profesinio pažymėjimo neturėjimą baudžiama šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme ir 7 500 EUR bauda. Be to, pagal šio įstatymo 16 straipsnį dvejų metų laisvės atėmimo bausme ir 30 000 EUR bauda baudžiama už pinigų sumų valdymą pažeidžiant įpareigojimą turėti profesinį pažymėjimą (3 straipsnį) arba įpareigojimą tvarkyti specialius registrus, informacines knygas ir vesti griežtą apskaitą (5 straipsnį).

III. Faktinės aplinkybės

12. Jungtinėse Valstijose įsteigta bendrovė *AIRBNB Inc* yra *AIRBNB* grupės patronuojančioji bendrovė.

13. Dubline (Airija) pagal Airijos teisę įsteigta bendrovė *AIRBNB Ireland UC* yra *AIRBNB* grupės bendrovė ir 100 % jos kapitalo priklauso *AIRBNB Inc*. *AIRBNB Ireland* valdo visiems už JAV ribų esantiems naudotojams skirtą interneto platformą, kurios tikslas – užtikrinti, kad būtų užmegztas nuomojamų apgyvendinimo vietų šeiminių (profesionalų ir privačių asmenų) ir šiose vietose apsigyventi norinčių asmenų ryšys.

14. Po to, kai *Association pour un hébergement et un tourisme professionnel* (Apgyvandinimo ir profesionalaus turizmo asociacija, toliau – AHTOP) pateikė civilinį ieškinį prieš X, 2017 m. kovo 16 d. *Parquet de Paris* (Paryžiaus prokuratūra, Prancūzija), vadovaudamasi *Hoguet* įstatymu, pateikė kaltinamąjį aktą dėl profesinio pažymėjimo neturinčio asmens vykdyto lėšų, skirtų veiklai, susijusiai su tarpininkavimu nekilnojamojo turto ir verslo srityje, nekilnojamojo turto valdymu ir verslo vadyba, valdymo ir kitų nusikalstamų veikų, tariamai padarytų laikotarpiu nuo 2012 m. balandžio 11 d. iki 2017 m. sausio 24 d., ir suteikė *AIRBNB Ireland* specialiosios liudytojos statusą.

15. *AIRBNB Ireland* neigia, kad vykdo nekilnojamojo turto agento veiklą, ir tvirtina, kad *Hoguet* įstatymas jai netaikytinas, nes neatitinka Direktyvos 2000/31.

IV. Prejudiciniai klausimai ir procedūra Teisingumo Teisme

16. Tokiomis aplinkybėmis 2018 m. birželio 6 d. sprendimu *juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris* (Paryžiaus apygardos teismo ikiteisminio tyrimo teisėjas), kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. birželio 13 d., nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar paslaugoms, kurias bendrovė *AIRBNB Ireland* Prancūzijoje teikia per Airijoje eksploatuojamą elektroninę platformą, taikoma nuostata dėl laisvės teikti paslaugas, numatyta [Direktyvos 2000/31] 3 straipsnyje?

2) Ar galima prieš bendrovę *AIRBNB Ireland* remtis ribojamosiomis taisyklėmis dėl vertimosi nekilnojamojo turto agento profesija, nustatytomis [*Hoguet* įstatyme]?“

17. Pastabas raštu pateikė *AIRBNB Ireland*, AHTOP, Prancūzijos, Čekijos, Ispanijos ir Liuksemburgo vyriausybės bei Europos Komisija. Toms pačioms suinteresuotosioms šalims, išskyrus Čekijos ir Liuksemburgo vyriausybes, atstovauta 2019 m. sausio 14 d. įvykusiame posėdyje.

V. Analizė

A. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

18. Savo pirmuoju klausimu nacionalinis teismas iš esmės siekia nustatyti, ar *AIRBNB Ireland* teikiamos paslaugos turi būti laikomos patenkančiomis į sąvokos „informacinės visuomenės paslaugos“ taikymo sritį, kaip apibrėžta Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies b punkte, į kurią daroma nuoroda Direktyvos 2000/31 2 straipsnio a punkte, todėl joms taikomas toje direktyvoje nustatytas laisvo paslaugų judėjimo principas.

19. Pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 1 dalį kiekviena valstybė narė užtikrina, kad informacinės visuomenės paslaugos, kurias teikia jos teritorijoje įsisteigęs paslaugų teikėjas, atitiktų toje valstybėje narėje taikomas nacionalines nuostatas, kurios priklauso koordinuojamai sričiai. Vis dėlto pagal tos direktyvos 3 straipsnio 2 dalį kitos valstybės narės, išskyrus valstybę narę, kurios teritorijoje yra įsisteigęs paslaugų teikėjas, iš esmės negali riboti šių paslaugų laisvo judėjimo dėl priežasčių, kurios patenka į koordinuojamą sritį. Taigi pirmame prejudiciniame klausime minima paslaugų teikimo laisvė suteikiama tikta teikiant informacinės visuomenės paslaugas.

20. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tik nurodo, kad pagal Direktyvą 2000/31 tokias ribojamąsias nacionalines taisykles kaip *Hoguet* įstatymas draudžiama taikyti elektroninės prekybos srityje, todėl būtina nustatyti, ar *AIRBNB Ireland* veikla patenka į tos direktyvos taikymo sritį.

21. Šalių pozicijos šiuo klausimu yra visiškai priešingos; jos išdėstė tam tikrus argumentus, susijusius su tuo, ar *AIRBNB Ireland* veiklą galima palyginti su bendrovės *Uber* veikla, dėl kurios yra priimti sprendimai *Asociación Profesional Elite Taxi*⁹ ir *Uber France*¹⁰, o jei taip – su kokiomis išlygomis.

22. Iš esmės *AIRBNB Ireland*, Čekijos ir Liuksemburgo vyriausybės ir Komisija laikosi nuomonės, kad tokia paslauga, kurią teikia *AIRBNB Ireland* – sudarydama paslaugų teikėjams sąlygas užmegzti ryšius su potencialiais klientais, – atitinka kriterijus, nustatytus sąvokos „informacinės visuomenės paslaugos“ apibrėžtyje, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/31.

23. Vis dėlto AHTOP ir Prancūzijos bei Ispanijos vyriausybės laikosi nuomonės, kad, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo argumentus, išdėstytus Sprendime *Asociación Profesional Elite Taxi*¹¹, tokia tarpininkavimo paslauga, kokią teikia *AIRBNB Ireland*, kartu su kitomis *AIRBNB Ireland* teikiamomis paslaugomis yra bendra paslauga, kurios pagrindinis elementas yra nekilnojamojo turto paslauga.

24. Norėdamas atsakyti į pirmąjį prejudicinį klausimą, visų pirma pateiksiu keletą bendrųjų pastabų dėl *AIRBNB Ireland* veiklos ir dėl jos elektroninės platformos veikimo (šios išvados 25–33 punktai). Tada atsakysiu į klausimą, ar, atsižvelgiant į šias pastabas, *AIRBNB Ireland* veikla patenka į sąvokos „informacinės visuomenės paslaugos“ taikymo sritį. Tuo tikslu priminsiu teisės aktuose nustatytas sąlygas, kuriomis tam tikra paslauga gali patekti į sąvokos „informacinės visuomenės paslaugos“ taikymo sritį, ir apibūdinsiu konkrečias problemas, kurių kyla dėl elektroninių platformų kvalifikavimo pagal Direktyvą 2000/31 (šios išvados 35–44 punktai). Priminęs jurisprudencijoje išdėstytą sprendimą,

9 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimas (C-434/15, EU:C:2017:981).

10 2018 m. balandžio 10 d. sprendimas (C-320/16, EU:C:2018:221).

11 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimas (C-434/15, EU:C:2017:981).

priimtą siekiant išspręsti tokias problemas (šios išvados 45–53 punktai), išnagrinėsiu, ar ir, jeigu taip, kokiomis sąlygomis ši sprendimą galima pritaikyti pagrindinėje byloje (šios išvados 55–78 punktai). Galiausiai, atsižvelgdamas į šiuos argumentus, išnagrinėsiu kitų *AIRBNB Ireland* siūlomų paslaugų poveikį jos teikiamai tarpininkavimo paslaugai (šios išvados 80–85 punktai).

1. „Airbnb Ireland“ veikla

25. Kaip matyti iš pagrindinės bylos faktinių aplinkybių, kai kurių šalių pateiktų paaiškinimų ir atitinkamos platformos naudotojams Europos Sąjungoje teikiamų paslaugų sąlygų, *AIRBNB Ireland* valdo elektroninę platformą¹², kurioje sudaromos sąlygos užmegzti ryšius nuomojamų apgyvendinimo vietų nuomotojams ir tokių apgyvendinimo vietų ieškantiems asmenims.

26. *AIRBNB Ireland* centralizuoja skelbimų išdėstymą platformoje, todėl nuomojamų apgyvendinimo vietų paiešką galima vykdyti pagal keletą kriterijų, neatsižvelgiant į tai, kur yra potencialus nuomininkas. Paieškos rezultatai, visų pirma pagal paskirties vietą ir viešnagės laikotarpį, išdėstomi kaip apgyvendinimo vietų sąrašas, jame taip pat pateikiamos jų nuotraukos ir bendra informacija, visų pirma kainos. Toliau platformos naudotojas gali gauti išsamesnę informaciją apie kiekvieną apgyvendinimo vietą ir, remdamasis šiais duomenimis, ją išsirinkti.

27. Nuomotojas turi nustatyti įkainius, nuomos grafiką ir rezervavimo kriterijus, taip pat vidaus tvarkos taisykles, su kuriomis būsimieji nuomininkai turi sutikti. Be to, nuomininkas turi pasirinkti vieną iš bendrovės *AIRBNB Ireland* iš anksto nustatytų jos apgyvendinimo vietos nuomos atšaukimo variantų.

28. *AIRBNB Ireland* paslaugos yra ne tik platformos, kurioje nuomotojai ir nuomininkai gali užmegzti ryšius, suteikimas.

29. Visų pirma, *AIRBNB Ireland* sukūrė sistemą, kurioje nuomotojai ir nuomininkai gali įvertinti vieni kitus pagal vertinimo sistemą, kurią sudaro skalė nuo nulio iki penkių žvaigždučių. Vertinimai, prie kurių galima pridėti komentarus, platformoje prieinami nuomotojams ir nuomininkams.

30. Vėliau kai kuriais atvejais, visų pirma tais, kai nuomotojas gauna vidutinius arba neigiamus įvertinimus arba panaikina patvirtintas rezervacijas, *AIRBNB Ireland* gali laikinai sustabdyti informacijos skelbimą, atšaukti rezervaciją ar net uždrausti patekti į interneto svetainę.

31. Galiausiai *AIRBNB Ireland* taip pat siūlo nuomotojui i) savo pasiūlymo turinio aprašą, ii) fotografavimo paslaugą, iii) civilinės atsakomybės draudimą, iv) 800 000 EUR žalos atlyginimo garantiją ir v) jos nuomos įverčio apskaičiavimo pagal platformos rinkos vidurkius priemonę.

32. *AIRBNB* grupės narė – Londone įsikūrusi bendrovė *AIRBNB Payments UK Ltd* – teikia mokėjimo internetu paslaugas *AIRBNB Ireland* elektroninės platformos naudotojams ir valdo grupės mokėjimo veiklą Sąjungoje. Taigi, kai nuomotojas sutinka su nuomininku, nuomininkas atlieka bendrovei *AIRBNB Payments UK* mokėjimą, kurio suma atitinka nuomos kainą su 6–12 % antkainiu mokesčiams ir *AIRBNB Ireland* teikiamai paslaugai apmokėti. *AIRBNB Payments UK* laiko lėšas nuomotojo vardu, o vėliau, praėjus 24 valandoms nuo nuomininko atvykimo į patalpas, perduoda jas nuomotojui atlikdama pervedimą, taip suteikdama nuomininkui turto buvimo garantiją, o nuomotojui – apmokėjimo garantiją.

33. Taigi Prancūzijos interneto vartotojai sudaro sutartį su įmone *AIRBNB Ireland* dėl interneto svetainės naudojimo (skelbimo pateikimo, patalpų rezervavimo) ir sutartį su *AIRBNB Payments UK* dėl šioje svetainėje atliekamų mokėjimų.

¹² Žr. <https://www.airbnb.fr/terms#eusec7>.

34. Tai nustačius, reikia grįžti prie klausimo, ar *AIRBNB Ireland* paslauga gali būti laikoma informacinės visuomenės paslauga.

2. Direktyvoje 2000/31 pateiktos apibrėžties taikymas „*AIRBNB Ireland*“ veiklai

35. Informacinės visuomenės paslauga pagal Direktyvą 2015/1535 apibrėžiama kaip paslauga, teikiama už atlygį, nuotoliniu būdu, elektroninėmis priemonėmis ir individualiai gavėjo prašymu.

36. Šiuo klausimu tiesa, kad, vertinant *a priori* ir atskirai, elektroninės platformos naudotojus siejanti paslauga atitinka informacinės visuomenės paslaugos apibrėžtį. Kaip tik tokią išvadą Teisingumo Teismas padarė Sprendime *L'Oréal ir kt.*¹³ Remiantis tuo sprendimu, internetinės prekyvietės, t. y. interneto paslaugos, palengvinančios prekių pardavėjų ir pirkėjų santykius, eksploatavimas iš esmės gali būti informacinės visuomenės paslauga, kaip apibrėžta Direktyvoje 2000/31.

37. Vis dėlto, kaip pažymėjau savo išvadoje byloje *Asociación Profesional Elite Taxi*¹⁴ dėl elektroninių platformų, nors atrodo, kad atlygintino paslaugos pobūdžio ir teikimo atskiru prašymu kriterijai nekelia problemų, kalbant apie nuotolinį paslaugų teikimą elektroninėmis priemonėmis yra kitaip. Iš tikrųjų kartais būna sudėtinga atskirti tą paslaugų dalį, kuri teikiama elektroninėmis priemonėmis, nuo tos dalies, kuri nėra teikiama šiuo būdu.

38. Kalbant konkrečiau, vertinant tai, ar *AIRBNB Ireland* paslauga paprastai yra teikiama už atlygį, iš sprendimo teikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nuomininko mokama nuomos suma apima išlaidas ir atlygį už *AIRBNB Ireland* teikiamą paslaugą. Todėl reikia pažymėti, kad *AIRBNB Ireland* teikiamų paslaugų gavėjai būna dviejų kategorijų – nuomotojai ir nuomininkai – ir šios kategorijos nėra atskirtos. Vis dėlto, kaip matyti iš Sprendimo *Papasavvas*¹⁵, atlygį už paslaugos teikėjo vykdant ekonominę veiklą teikiamą paslaugą nebūtinai moka tie asmenys, kurie ta paslauga naudojami. *A fortiori*, kai kalbama apie paslaugas, kurias teikiant susiejami dviejų kategorijų gavėjai, pakanka, kad atlygį informacinės visuomenės paslaugos teikėjui mokėtų vienos iš šių kategorijų atstovai.

39. Kalbant apie sąlygą, susijusią su paslaugos teikimu jo adresato individualiu prašymu, pažymėtina, kad Sprendime *Google France ir Google*¹⁶ Teisingumo Teismas nusprendė, jog interneto paieškos sistemoje naudojama mokama nuorodų teikimo paslauga, kurią teikdamas ekonominės veiklos vykdytojas gali tos paieškos sistemos naudotojams rodyti reklamos ryšį su savo svetaine, atitinka su atskiru to ekonominės veiklos vykdytojo prašymu susijusią sąlygą. Kai paslaugas teikia *AIRBNB Ireland*, nuomotojas turi kreiptis į tos bendrovės valdomą platformą, kad jo siūloma apgyvendinimo vieta būtų matoma toje platformoje. Be to, būtent naudodamasis *AIRBNB Ireland* platforma, naudotojas turi atlikti paiešką, kad galėtų išsinuomoti toje platformoje skelbiamą apgyvendinimo vietą.

40. Vis dėlto atsakymas į klausimą, ar *AIRBNB Ireland* teikiama paslauga atitinka šios išvados 35 punkte nurodytas trečiąją ir ketvirtąją sąlygas, t. y. ar ta paslauga teikiama nuotoliniu būdu ir elektroninėmis priemonėmis, kaip rodo šalių diskusijos, labai priklauso nuo to, kokio požiūrio laikomasi nustatant atitinkamos paslaugos mastą.

41. Pagrįsdamas savo žodžius, priminsiu, kad *AIRBNB Ireland* fiziškai nesutinka su savo paslaugų gavėjais: nei su nuomotojais, nei su nuomininkais. Kaip matyti iš preliminarių pastabų dėl *AIRBNB Ireland* veiklos, kad paskelbtų savo apgyvendinimo vietą platformoje, nuomotojas visiškai neprivalo asmeniškai kreiptis į *AIRBNB Ireland*. Be to, *AIRBNB Ireland* valdomos platformos naudotojas gali

13 2011 m. liepos 12 d. sprendimas (C-324/09, EU:C:2011:474, 109 punktas).

14 C-434/15, EU:C:2017:364, 27 punktas.

15 2014 m. rugsėjo 11 d. sprendimas (C-291/13, EU:C:2014:2209, 28 ir 29 punktai).

16 2010 m. kovo 23 d. sprendimas (C-236/08–C-238/08, EU:C:2010:159, 23 ir 110 punktai).

nuomoti apgyvendinimo vietą nuotoliniu būdu, fiziškai nesikreipdamas į šį paslaugų teikėją. Vis dėlto akivaizdu, kad *AIRBNB Ireland* valdomos platformos naudotojų ryšių užmezgimas galiausiai baigiasi apgyvendinimo vietos panaudojimu, o ji gali būti laikoma tos įmonės teikiamos paslaugos neelektronine dalimi.

42. Ar tokiais aplinkybėmis galima manyti, kad *AIRBNB Ireland* teikiama paslauga yra nuotoliniu būdu teikiama paslauga, kuri, kaip reikalaujama pagal Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktį, yra teikiama tuo pačiu metu nedalyvaujant šalims?

43. Be to, ar galima manyti, kad paslauga, kurią sudaro nuomotojų ir nuomininkų ryšių užmezgimas ir kurios rezultatas yra apgyvendinimo vietos naudojimas, yra *visiškai* teikiama elektroninėmis priemonėmis, kaip reikalaujama pagal Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies b punkto ii papunktį, ir nėra susijusi su tos direktyvos I priede pateiktame orientaciniame sąraše nurodytomis paslaugomis, t. y. paslaugoms, kurios yra materialios, net jei joms teikti reikalingas elektroninių priemonių naudojimas?

44. Siekdamas atsakyti į šiuos du klausimus, nagrinėsiu Teisingumo Teismo jurisprudenciją, nes jo jau prašyta priimti sprendimą dėl mišrių paslaugų, t. y. paslaugų, susidedančių iš vieno elemento, tiekiamo elektroninėmis priemonėmis, ir vieno elemento, teikiamo ne šiuo būdu¹⁷.

3. Mišrios paslaugos pagal Direktyvą 2000/31

45. Sprendime *Ker-Optika*¹⁸ Teisingumo Teismas nagrinėjo, ar aplinkybė, kad kontaktiniai lęšiai, kuriems parduoti arba tiekti reikalingas išankstinis sveikatos patikrinimas ir fizinė paciento medicininė apžiūra, gali užkirsti kelią lęšių pardavimą internetu pripažinti „informacinės visuomenės paslauga“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/31. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokia gydytojo konsultacija nėra neatsiejama kontaktinių lęšių pardavimo dalis, nes gali būti teikiama nepriklausomai nuo pardavimo sandorio.

46. Iš to darau išvadą, kad paslaugos, kurios nėra neatskiriamos nuo elektroniniu būdu teikiamos paslaugos, nes gali būti teikiamos nepriklausomai nuo jų, negali turėti įtakos tos paslaugos pobūdžiui. Elektroninėmis priemonėmis teikiama paslauga nepraranda savo ekonominės svarbos ir išlieka savarankiška materialaus turinio paslaugų atžvilgiu.

47. Vis dėlto tuo atveju, kai ta paslauga yra neatskiriama nuo materialaus turinio paslaugos, elektroniniu būdu teikiamos paslaugos kvalifikavimui reikalinga kruopšti analizė¹⁹.

48. Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas Sprendime *Asociación Profesional Elite Taxi*²⁰ nutarė, kad tarpininkavimo paslauga, kurios esmė yra padėti užmegzti ryšį tarp transporto priemonę naudojančio neprofesionalaus vairuotojo ir asmens, kuris nori mieste keliauti iš vienos vietos į kitą, gali būti atskirai ir *a priori* pripažinta „informacinės visuomenės paslauga“²¹. Vis dėlto, atsižvelgdamas į *Uber* veiklos ypatumus, Teisingumo Teismas nusprendė, kad jo teikiama tarpininkavimo paslauga turi būti laikoma neatskiriama susijusia su transporto paslauga, todėl nepatenka į Direktyvos 2000/31 taikymo sritį.

17 Žr. mano išvadą byloje *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:364, 33 punktas).

18 2010 m. gruodžio 2 d. sprendimas (C-108/09, EU:C:2010:725, 32–38 punktai).

19 Žr. mano išvadą byloje *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:364, 35 punktas).

20 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimas (C-434/15, EU:C:2017:981, 34 punktas).

21 Žr. 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimą *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 35 punktas).

49. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia nustatė, kad tokia paslauga, kokią teikia bendrovė *Uber*, nėra vien tarpininkavimo paslauga, kurios tikslas yra išmaniesiems telefonams skirta programėle užtikrinti neprofesionalaus vairuotojo, kuris naudojasi savo transporto priemone, ir asmens, norinčio mieste nukeliauti iš vienos vietos į kitą, ryšio užmezgimą. Iš tikrųjų šios „tarpininkavimo paslaugos teikėjas *tuo pat metu sukuria miesto transporto paslaugos pasiūlą*, kuri yra prieinama būtent elektroninėmis priemonėmis, <...> ir kurios *bendrą veikimą jis organizuoja taip*, kad ja galėtų naudotis asmenys, norintys pasinaudoti šia pasiūla kelionės mieste tikslais“²².

50. Vėliau Teisingumo Teismas pateikė išsamesnės informacijos, kad galėtų įvertinti, ar šie du kriterijai buvo įvykdyti.

51. Konkrečiau kalbant, Teisingumo Teismas nurodė, kad be *Uber* teikiamos paslaugos vairuotojai neturėtų teikti transporto paslaugų, o asmenys, norintys keliauti mieste, nesinaudotų šių vairuotojų paslaugomis²³. Mano nuomone, šie paaiškinimai yra taikomi kriterijui, susijusiam su aplinkybe, kad *Uber kuria materialaus turinio paslaugų pasiūlą*.

52. Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad *Uber* darė lemiamą įtaką vairuotojų paslaugų teikimo sąlygoms, savo programėle nustatydamas bent jau didžiausią maršruto kainą ir vykdydamas tam tikrą transporto priemonių ir jų vairuotojų kokybės kontrolę²⁴. Šiais patikslinimais, mano nuomone, siekiama nustatyti aplinkybę, kad *Uber organizavo bendrą paslaugų*, kurios nebuvo teikiamos elektroninėmis priemonėmis, *veikimą*.

53. Taigi Sprendimuose *Asociación Profesional Elite Taxi*²⁵ ir *Uber France*²⁶ Teisingumo Teismas nustatė du kriterijus, pagal kuriuos atsakoma į klausimą, ar elektroniniu būdu teikiama paslauga, kuri, vertinama atskirai, *a priori* atitinka sąvokos „informacinės visuomenės paslauga“ apibrėžtį, gali būti atskirta nuo kitų paslaugų, kurių turinys yra materialus arba ne: pirmasis kriterijus susijęs su aplinkybe, kad paslaugų teikėjas *kuria materialaus turinio paslaugų pasiūlą*, o pagal antrąjį kriterijų *paslaugų teikėjas daro lemiamą įtaką tokių paslaugų teikimo sąlygoms*.

54. Todėl būtina nustatyti, ar šie du kriterijai yra tenkinami pagrindinėje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis.

4. Paslaugų pasiūlos kūrimo kriterijus

a) Taikymas nagrinėjamu atveju

55. Ar *AIRBNB Ireland*, vykdydama savo veiklą, sukūrė pasiūlą, kaip tai suprantama pagal sprendimus *Asociación Profesional Elite Taxi*²⁷ ir *Uber France*²⁸?

56. Atsakymas į šį klausimą, mano nuomone, yra neigiamas dėl toliau nurodytų priežasčių.

22 Žr. 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimą *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 38 punktas) (Išskirta mano).

23 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimas *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 39 punktas).

24 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimas *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 39 punktas).

25 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimas (C-434/15, EU:C:2017:981).

26 2018 m. balandžio 10 d. sprendimas (C-320/16, EU:C:2018:221).

27 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimas (C-434/15, EU:C:2017:981).

28 2018 m. balandžio 10 d. sprendimas (C-320/16, EU:C:2018:221).

57. *Uber* pasiūlymas, kuris buvo naujas reiškinys, bent jau tiek, kiek jis yra susijęs su *UberPop* paslauga, buvo grindžiamas neprofesionalių vairuotojų paslaugomis, todėl Teisingumo Teismas nusprendė, kad be *Uber* suteiktos mobiliosios programėlės ši užsakomoji transporto paslauga, kurią teikia neprofesionalūs vairuotojai, negalėtų būti teikiama. Aišku, kad neprofesionalus vairuotojas galėtų mėginti pats teikti užsakomąją transporto paslaugą. Vis dėlto be šios programėlės tas vairuotojas nebūtų galėjęs palyginti savo pasiūlos ir paklausos.

58. Kitaip nei *Uber* atveju, *AIRBNB Ireland* platforma gali naudotis tiek profesionalūs nuomotojai, tiek neprofesionalūs nuomotojai. Trumpalaikio apgyvendinimo rinka, nesvarbu, ar tai yra profesinių paslaugų, ar ne, egzistavo gerokai iki *AIRBNB Ireland* veiklos pradžios. Kaip pažymi Liuksemburgo vyriausybė, profesionalūs ir neprofesionalūs nuomotojai gali siūlyti savo turtą įprastesniais kanalais. Be to, nėra neįprasta, kad nuomotojas sukurtų tik jo apgyvendinimo vietai skirtą interneto svetainę, kurią galima rasti naudojantis paieškos sistemomis.

59. Taigi laikino apgyvendinimo paslaugos nėra neatskiriama susijusios su *AIRBNB Ireland* elektroninėmis priemonėmis teikiama paslauga ta prasme, kad jas galima teikti nepriklausomai nuo tos paslaugos. Šios paslaugos vis dar yra svarbios ekonomikai ir lieka savarankiškos *AIRBNB Ireland* teikiamos elektroninės paslaugos atžvilgiu.

60. Kadangi paslaugų pasiūlos kūrimo kriterijus, kaip tai suprantama vadovaujantis Sprendimu *Asociación Profesional Elite Taxi*²⁹, šiuo atveju nėra tenkinamas, kyla klausimas, ar šis kriterijus yra susijęs su tų paslaugų teikimo kontrolės vykdymu. Nagrinėjant *Uber* veiklą, šis klausimas nekeltas, nes toje byloje buvo tenkinami abu kriterijai³⁰.

b) Paslaugos pasiūlos kūrimo ir šių paslaugų teikimo kontrolės sąsaja

61. Naujosios technologijos, pavyzdžiui, internetas, suteikia galimybę iki šiol nežinomu mastu patenkinti bet kokią paklausą užtikrinant tinkamą pasiūlą. Be to, gali atsirasti paklausa bet kokiai pasiūlai. Tai įmanoma visų pirma dėl ekonominės veiklos vykdytojų, norinčių padidinti savo konkurencingumą, diegiamų inovacijų. Šios naujovės skatina ekonominius mainus ir atlieka svarbų vaidmenį plėtojant rinką be sienų. Jos taip pat gali paskatinti kurti pasiūlą – ar net paklausą – kurios anksčiau nebuvo.

62. Visa tai atitinka vidaus rinkos logiką, pagal kurią, kaip Sąjungos teisės aktų leidėjas nurodė Direktyvos 98/48 3 konstatuojamojoje dalyje, tokių paslaugų teikėjai gali plėtoti tarpvalstybinę veiklą, o vartotojai – įgyti naujų galimybių gauti prekių ir paslaugų.

63. Tokiomis aplinkybėmis vidaus rinkos logikos ir informacinės visuomenės paslaugų liberalizavimo, kuris yra Direktyvos 2000/31³¹ tikslas, principo neatitiktų aplinkybė, kad dėl naujos pasiūlos sukūrimo ekonominės veiklos vykdytojams diegiant inovacijas, suteikiančias vartotojams naujų galimybių įgyti naujų būdų gauti prekių ir paslaugų, šie ekonominės veiklos vykdytojai nebūtų įtraukti į Direktyvos 2000/31 taikymo sritį.

64. Vis dėlto inovacija, dėl kurios ekonominės veiklos vykdytojas gali teikti materialaus turinio paslaugas arba jas kontroliuoti, nėra priemonė užtikrinti Direktyvos 2000/31 taikymą, nes, prisidengiant informacinės visuomenės paslaugos teikimu, tas ekonominės veiklos vykdytojas konkuruotų su kitais rinkos dalyviais, kurie negauna naudos iš šio liberalizavimo.

29 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimas (C-434/15, EU:C:2017:981, 38 punktas).

30 Taip pat žr. mano išvadą byloje *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:364, 43 punktas). Šiuo klausimu taip pat žr. p. Van Clemeynenbreugel, P., „Le droit de l’Union européenne ne se prête-t-il pas (encore) à l’ubérisation des services?“ *Revue de la Faculté de droit de l’Université de Liège*, Nr. 1, 2018, p. 114.

31 Žr. mano išvadą byloje *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:364, 31 punktas).

65. Dėl šių priežasčių, mano nuomone, paslaugų pasiūlos kūrimo kriterijus yra tikrai ženklas, kad elektroninėmis priemonėmis teikiama paslauga ir materialaus turinio paslauga yra nedaloma visuma. Nepakanka, kad paslaugų teikėjas sukurtų naują elektroninėmis priemonėmis neteikiamų paslaugų pasiūlą, kaip tai suprantama pagal šios išvados 49–51 punktus: jas sukūrus turi būti užtikrinama priežiūra kontroliuojant jų teikėją ir jų teikimo sąlygos.

66. Šiuo klausimu reikėtų pažymėti, kad elektroniniu būdu teikiamų paslaugų teikėjas gali organizuoti savo veiklą taip, kad galėtų kontroliuoti materialaus turinio paslaugų teikimą, nors tos paslaugos patenka į ankstesnio pasiūlymo taikymo sritį. Taigi, ar tokiais aplinkybėmis reikėtų manyti, kad šis paslaugų teikėjas teikia informacinės visuomenės paslaugą, todėl jam taikomas Direktyvoje 2000/31 nustatytas liberalizavimo principas? Dėl šios išvados 64 punkte paminėtų priežasčių, mano nuomone, dera į šį klausimą atsakyti neigiamai.

67. Iš to, kas išdėstyta pirmiau, matyti, kad paslaugų, kurios teikiamos ne elektroninėmis priemonėmis, pasiūlos kūrimo kriterijus nėra lemiamas sprendžiant, ar šios paslaugos sudaro nedalomą visumą su tokiu būdu teikiama paslauga. Iš tikrųjų būtent dėl paslaugų teikėjo daromos lemiamos įtakos materialaus turinio paslaugų teikimo sąlygoms šios paslaugos gali tapti neatskiriamos nuo to paslaugos teikėjo elektroninėmis priemonėmis teikiamos paslaugos.

68. Dėl šių priežasčių, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo argumentus dėl *Uber* veiklos, dabar reikia nustatyti, ar *AIRBNB Ireland* vykdo trumpalaikio apgyvendinimo paslaugų teikimo sąlygų kontrolę.

5. Paslaugų teikimo sąlygų kontrolė

69. Primenu, kad sprendimuose *Asociación Profesional Elite Taxi*³² ir *Uber France*³³ Teisingumo Teismas priminė, kad bendrovė *Uber* darė lemiamą įtaką transporto paslaugų teikimo sąlygoms, visų pirma nustatydamą didžiausią maršruto kainą ir vykdydamą tam tikrą transporto priemonių veikimo ir jų vairuotojų darbo kokybės ir elgsenos kontrolę, todėl esant reikalui vairuotojams gali būti uždrausta teikti paslaugas³⁴. Skaitant minėtus sprendimus, aiškėja, kad šis išvardijimas yra preliminarus.

70. Dėl šios priežasties manau reikalinga priminti, kad savo išvadose šiose bylose buvau atkreipęs Teisingumo Teismo dėmesį į tai, kad *Uber* kontroliavo kitus svarbius miesto transporto paslaugos aspektus, t. y. būtiniausius saugos reikalavimus, taikomus vairuotojams ir transporto priemonėms, ir transporto pasiūlos prieinamumą, skatindama vairuotojus dirbti tuo laiku ir tose vietose, kur susidaro didelė paklausa³⁵.

71. Visos šios aplinkybės paskatino mane padaryti išvadą, kad bendrovė *Uber* kontroliavo visus ekonominiu požiūriu svarbius jos platformoje siūlomos transporto paslaugos aspektus. Iš tikrųjų kalbant apie užsakomąsias miesto transporto paslaugas, šių paslaugų naudotojams svarbiausi veiksniai yra šių paslaugų kaina, transporto priemonių prieinamumas, užtikrinamas pagal paslaugos apimtį, keleiviams priimtina būtiniausia šių transporto priemonių kokybė ir jų saugumas. Atvirkščiai, nagrinėjamu atveju nemanau, kad *AIRBNB Ireland* kontroliuotų visus ekonomiškai svarbius trumpalaikio apgyvendinimo paslaugos aspektus, kaip antai apgyvendinimo vietų lokalizaciją ir joms taikomą standartą, kurie yra labai svarbūs teikiant tokią paslaugą. Kita vertus, neatrodo, kad teikiant apgyvendinimo paslaugas kaina atlieka tokį pat svarbų vaidmenį kaip teikiant užsakomąsias miesto transporto paslaugas. Bet kuriuo atveju, kaip matyti iš mano analizės, *AIRBNB Ireland* nekontroliuoja apgyvendinimo paslaugų kainos.

32 2017 m. gruodžio 20 d. sprendimas (C-434/15, EU:C:2017:981).

33 2018 m. balandžio 10 d. sprendimas (C-320/16, EU:C:2018:221).

34 Žr. 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimą *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 39 punktą) ir 2018 m. balandžio 10 d. sprendimą *Uber France* (C-320/16, EU:C:2018:221, 21 punktą).

35 Žr. mano išvadas bylose *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:364, 51 punktą) ir *Uber France* (C-320/16, EU:C:2017:511, 15, 16 ir 20 punktai).

72. Iš tikrųjų tiesa, kad, kaip per posėdį pažymėjo Ispanijos vyriausybė, *AIRBNB Ireland* teikiamos elektroninės paslaugos daro poveikį trumpalaikio apgyvendinimo rinkai ir, iš tiesų, visai apgyvendinimo rinkai. Atsižvelgiant į tai, atrodo, kad *AIRBNB Ireland* neveikia nei kaip šios rinkos ekonominių aspektų reguliavimo institucija, nei kaip paslaugos teikėjas, darantis lemiamą poveikį apgyvendinimo paslaugų teikimui. Visi platformos veikimo socialiniai ir ekonominiai padariniai atsiranda dėl šios platformos naudotojų veiksmų ir pasiūlos bei paklausos logikos.

73. Šiuo klausimu manau, kad nors *AIRBNB Ireland* teikia neprivalomą pagalbą nustatant kainą, ji visgi nenustato šios kainos, nes ją nustato nuomotojas. Be to, priešingai byloje *Uber*³⁶ susiklosčiusiai padėčiai, nuomotojai, kurie naudojami *AIRBNB Ireland* platforma, nėra atgrasomi nuo to, kad kainą nustatytų patys, nes vienintelis juos galintis atgrasyti veiksnys yra susijęs su pasiūlos ir paklausos logika.

74. Antra, kalbant apie apgyvendinimo paslaugų teikimo tvarką, reikėtų pažymėti, kad nuomos sąlygas nustato nuomotojai. Reikia pripažinti, kad *AIRBNB Ireland* iš anksto apibrėžia galimybes taikyti panaikinimo sąlygas. Tačiau visada nuomotojas sąmoningai pasirenka vieną iš galimybių, taigi priima galutinį sprendimą dėl panaikinimo sąlygų.

75. Be to, atrodo, kad, remiantis reitingais ir naudotojų pastabomis, *AIRBNB Ireland* tam tikrais atvejais gali laikinai sustabdyti informacijos skelbimą, atšaukti rezervacijas ar net uždrausti prieigą prie savo platformos. Šioje srityje elektroninės platformos valdytojas gali prisiskirti administracinės policijos funkciją visų pirma tam, kad užtikrintų, jog bus laikomasi sutartyse, kurias jis sudaro su platformos naudotojais, nustatytų sąlygų. Be to, pagal šias sutarčių sąlygas naudotojai gali būti įpareigoti paisyti elektroninės platformos veikimo standartų. Tačiau, kalbant apie paslaugų pripažinimą informacinės visuomenės paslaugomis, visgi kyla klausimas dėl šios galios intensyvumo, apie kurį galima spręsti iš įtakos minėtos platformos naudotojų teikiamoms paslaugoms.

76. Šiuo klausimu reikėtų pažymėti, kad bendrovė *Uber* kontroliavo transporto priemonių veikimo ir jų vairuotojų darbo kokybę bei pastarųjų elgesį, vadovaudamasi jos pačios nustatytais standartais. Tačiau, kaip matyti iš šios išvados 27 ir 29 punktų, *AIRBNB Ireland* kontroliavo, kaip naudotojai laikosi nustatytų arba bent jau savo pasirinktų standartų. Bet kuriuo atveju, kalbant apie *Uber* veiklą, administracinės policijos įgaliojimų vykdymas buvo tik vienas iš veiksmų, lėmusių išvadą, kad ši paslaugų teikėja darė lemiamą įtaką transporto paslaugų teikimo sąlygoms.

77. Galiausiai, kalbant apie AHTOP nurodytą aplinkybę, kad, kaip ir bendrovė *Uber*, *AIRBNB Ireland* renka nuomos kainą atitinkančią sumą, o paskui perduoda ją nuomotojui, reikia dar kartą pažymėti, kad, kalbant apie *Uber* veiklą, aplinkybė, kad ši paslaugų teikėja rinkdavo pinigus, buvo vienas iš veiksmų, į kuriuos atsižvelgta pripažįstant, jog jos paslauga nepatenka į sąvokos „informacinės visuomenės paslauga“ taikymo sritį. Svarbu pažymėti, kad ši *AIRBNB Ireland* teikiamos paslaugos dalis, už kurią atsakinga *AIRBNB Payments UK*, yra būdinga didžiajai daliai informacinės visuomenės paslaugų, įskaitant platformas, kuriose suteikiama galimybė rezervuoti viešbutį arba įsigyti lėktuvo bilietų³⁷. Vien aplinkybės, kad elektroniniu būdu teikiama paslauga apima apmokėjimą už tokiu būdu neteikiamas paslaugas, nepakanka norint padaryti išvadą, kad visos šios paslaugos yra neatskiriamos.

78. Dėl visų minėtų priežasčių manau, kad negalima daryti išvados, jog *AIRBNB Ireland* elektroninė paslauga atitinka materialaus turinio paslaugų, t. y. trumpalaikio apgyvendinimo paslaugų, kontrolės vykdymo kriterijų.

36 Žr. mano išvadą byloje *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:364, 50 punktas).

37 Žr. mano išvadą byloje *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:364, 34 punktas).

79. Dabar reikia apsvarstyti paskutinį punktą, t. y. AHTOP argumentą, kad, kadangi *AIRBNB Ireland* siūlo ir kitas paslaugas savo naudotojams, šiuo atveju teikiamos paslaugos negalima pripažinti informacinės visuomenės paslauga.

6. Dėl kitų „AIRBNB Ireland“ teikiamų paslaugų

80. Įrodyta, kad *AIRBNB Ireland* teikia ir kitas paslaugas, t. y. fotografavimo, civilinės atsakomybės draudimo ir žalos atlyginimo paslaugas.

81. Reikėtų priminti, kad byloje *Ker-Optika*³⁸ Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad paslaugos, kurios nėra neatsiejamai susijusios su elektroniniu būdu teikiama paslauga, t. y. kai pirmąsias galima teikti neatsižvelgiant į antrąsias, negali daryti įtakos tos paslaugos pobūdžiui. Elektroninėmis priemonėmis teikiama paslauga nepraranda savo ekonominės svarbos ir išlieka savarankiška materialaus turinio paslaugų atžvilgiu.

82. Perkeliant šią išvadą į šią bylą reikėtų pažymėti, kad kitos *AIRBNB Ireland* teikiamos paslaugos yra neprivalomos, todėl jomis papildoma elektroniniu būdu teikiama paslauga. Taigi tos kitos paslaugos yra atsiejamos nuo elektroninėmis priemonėmis teikiamų paslaugų. Iš tikrųjų nuomotojas gali iš anksto savo priemonėmis pasidaryti nuotraukų, sudaryti draudimo sutartį arba užsitikrinti trečiųjų šalių garantijas.

83. Reikia pripažinti, kad kitas *AIRBNB Ireland* siūlomas paslaugas teikia ji pati, o Sprendime *Ker-Optika*³⁹ išdėstyta Teisingumo Teismo analizė buvo susijusi su konsultacijomis ir patikrinimais, kuriuos atlieka ne lėšų pardavėjai, o gydytojai oftalmologai.

84. Vis dėlto abejoju, ar tame sprendime pateiktas Teisingumo Teismo atsakymas būtų buvęs kitoks, jei tas paslaugas būtų suteikęs elektroninėmis priemonėmis teikiamos paslaugos teikėjas. Galiausiai man atrodo logiška, kad, siekdami padidinti savo pasiūlos konkurencingumą, paslaugų teikėjai išplečia savo teikiamų paslaugų spektrą, visų pirma pasiūlydami ne elektroninėmis priemonėmis teikiamas paslaugas. Jeigu tokios paslaugos galimai atsiejamos nuo informacinės visuomenės paslaugos, jomis ši paslauga neiškreipiama. Jeigu būtų pasirinktas priešingas aiškinimas, informacinės visuomenės paslaugų teikėjai galėtų būti priversti sumažinti savo pasiūlos patrauklumą arba pereiti – net ir dirbtinai – prie išorinio materialaus turinio paslaugų užsakymo.

85. Apibendrinant pažymėtina, jog aplinkybė, kad informacinės visuomenės paslaugos teikėjas siūlo šios paslaugos gavėjams kitas materialaus turinio paslaugas, netrukdo šią paslaugą apibūdinti kaip „informacinės visuomenės paslaugą“, tačiau tos kitos paslaugos negali būti neatsiejamos nuo elektroninėmis priemonėmis teikiamos paslaugos tuo požiūriu, kad ji nepraranda savo ekonominės reikšmės ir lieka savarankiška materialaus turinio paslaugų atžvilgiu.

7. Išvada dėl pirmojo prejudicinio klausimo

86. Remdamasis savo atlikta analize manau, kad materialaus turinio paslaugos, kurios nėra neatskiriamai susijusios su elektroninėmis priemonėmis teikiama paslauga, negali daryti įtakos tos paslaugos pobūdžiui. Elektroninėmis priemonėmis teikiama paslauga nepraranda savo ekonominės svarbos ir išlieka savarankiška materialaus turinio paslaugų atžvilgiu.

38 2010 m. gruodžio 2 d. sprendimas (C-108/09, EU:C:2010:725).

39 2010 m. gruodžio 2 d. sprendimas (C-108/09, EU:C:2010:725).

87. Šiuo klausimu Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytais dviem kriterijais, t. y. kriterijumi, susijusiu su paslaugų pasiūlos kūrimu, ir kriterijumi, susijusiu su šių paslaugų teikimo sąlygų kontrole, turi būti remiamasi siekiant atsakyti į klausimą, ar elektroninėmis priemonėmis teikiamos paslaugos, kurios *a priori* atitinka sąvokos „informacinės visuomenės paslauga“ apibrėžtį, gali būti atskirtos nuo kitų materialaus ir nematerialaus turinio paslaugų.

88. Vis dėlto pasiūlos kūrimo kriterijus yra tik rodiklis, pagrindžiantis aplinkybę, kad elektroninėmis priemonėmis teikiama paslauga ir materialaus turinio paslauga sudaro nedalomą visumą. Nepakanka, kad paslaugų teikėjas sukurtų naują elektroninėmis priemonėmis neteikiamų paslaugų pasiūlą, kaip tai suprantama pagal pirmiau išdėstytas nuostatas. Sukūrus tokią pasiūlą turėtų būti išlaikyta paslaugų teikėjo vykdoma šių paslaugų teikimo sąlygų kontrolė.

89. Todėl, atsižvelgdamas į šiuos argumentus, siūlau į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakyti: Direktyvos 2000/31 2 straipsnio a punktas, siejamas su Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies b punktu, turi būti aiškinamas taip, kad paslaugą, kuria elektroninėje platformoje padedama potencialiems nuomininkams užmegzti ryšius su trumpalaikės apgyvendinimo paslaugas teikiančiais nuomotojais tokiomis aplinkybėmis, kai paslaugos teikėjas nekontroliuoja pagrindinių šių paslaugų sąlygų, yra informacinės visuomenės paslauga, kaip tai suprantama pagal minėtas nuostatas. Aplinkybė, kad paslaugų teikėjas teikia ir kitas paslaugas, kurių turinys yra materialus, netrukdo elektroninėmis priemonėmis teikiamos paslaugos pripažinti informacinės visuomenės paslauga, tačiau pastaroji paslauga negali sudaryti nedalomos visumos su pirmiau minėtomis paslaugomis.

90. Reikėtų pažymėti, kad apgyvendinimo vietų nuomos sąlygos, t. y. nuomotojų teikiamos paslaugos, nepatenka į Direktyvos 2000/31 taikymo sritį ir turi būti vertinamos remiantis kitomis ES teisės aktu nuostatomis⁴⁰.

91. Kadangi atsakymas į pirmąjį klausimą turėtų būti teigiamas, o *AIRBNB Ireland* teikiama paslauga turi būti laikoma „informacinės visuomenės paslauga“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/31, reikia atsakyti į antrąjį klausimą.

B. Dėl antrojo prejudicinio klausimo

92. Antruoju klausimu, kuris pateikiamas tuo atveju, jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą yra teigiamas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia nustatyti, ar prieš *AIRBNB Ireland*, kaip informacinės visuomenės paslaugų teikėją, galima remtis *Hoguet* įstatyme nustatytais reikalavimais.

1. Dėl priimtinumų

93. Prancūzijos vyriausybė iš principo mano, kad Teisingumo Teismas akivaizdžiai neturi jurisdikcijos atsakyti į šį klausimą. Pasak šios vyriausybės, atsakant į antrąjį klausimą, reikia nustatyti, ar *AIRBNB Ireland* patenka į *Hoguet* įstatymo materialinio taikymo sritį, o tai susiję su nacionalinės teisės aiškinimu, taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išimtinę jurisdikciją jį nagrinėti.

⁴⁰ Pagal analogiją žr. 2010 m. gruodžio 2 d. Sprendimą *Ker-Optika* (C-108/09, EU:C:2010:725, 41 punktas).

94. Be to, Prancūzijos vyriausybė mano, kad antrasis klausimas vis dar yra akivaizdžiai nepriimtinas, kadangi neatitinka Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje nustatytų reikalavimų, nes jame nenurodyta, ar *AIRBNB Ireland* patenka į materialią *Hoguet* įstatymo taikymo sritį⁴¹.

95. Nesutinku su Prancūzijos vyriausybės išlygomis dėl antrojo klausimo priimtinumom.

96. Šiomis aplinkybėmis svarbu pažymėti, kad Prancūzijos vyriausybė, atsižvelgdama į savo papildomą argumentą, sutinka, kad galima manyti, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas netiesiogiai nurodo, kad *AIRBNB Ireland* patenka į *Hoguet* įstatymo taikymo sritį. Iš tikrųjų, antruoju klausimu siekiama išsiaiškinti ne tai, ar šis įstatymas taikytinas bendrovei *AIRBNB Ireland*, o tai, ar prieš ją galima remtis *Hoguet* įstatymo ribojamosiomis taisyklėmis.

97. Be to, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra grindžiamas svarbos prezumpcija, todėl Teisingumo Teismas atsisako į jį reaguoti tik retais ir kraštutiniais atvejais, visų pirma tais atvejais, kai akivaizdu, kad Sąjungos teisė negali būti taikoma pagrindinės bylos aplinkybėmis⁴², o šiuo atveju taip nėra. Iš tikrųjų antrąjį klausimą suprantu taip, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar kita valstybė narė, kurios teritorijoje yra įsisteigęs informacinės visuomenės paslaugų teikėjas (kilmės valstybė narė), gali, remdamasi *Hoguet* įstatyme nustatytomis taisyklėmis, iš tikrųjų nustatyti šiam paslaugų teikėjui tam tikrus reikalavimus. Kaip matyti iš šalių diskusijų, šis klausimas gali būti susijęs su keliomis Sąjungos teisės priemonėmis.

98. Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytus argumentus, pažymėtina, kad per posėdį Prancūzijos vyriausybė nurodė, kad *Hoguet* įstatymo reikalavimai nėra taikomi tokiems paslaugų teikėjams kaip *AIRBNB Ireland*.

99. Bet kuriuo atveju būtent nacionaliniam teismui tenka pareiga tiksliai nustatyti nacionalinės teisės taikymo sritį. Todėl į antrąjį klausimą turi būti atsakyta taip, kad reikia palikti galimybę nacionaliniam teismui spręsti klausimą dėl *Hoguet* įstatymo taikymo srities.

2. Dėl esmės

a) Dėl Direktyvos 2005/36/EB taikymo galimybės

100. AHTOP atkreipia dėmesį į tai, kad galimybė *Hoguet* įstatymą taikyti *AIRBNB Ireland* turėtų būti vertinama atsižvelgiant į Direktyvą 2005/36/EB⁴³, pagal kurią valstybėms narėms leidžiama nustatyti tam tikroms profesijoms skirtas profesines, etines ir atsakomybės taisykles.

101. Visų pirma, bendrovė *AIRBNB Ireland* teigia, kad Direktyvoje 2000/31 nenumatyta jokia išimtis, pagal kurią Direktyvos 2005/36 nuostatomis teikiama pirmenybė prieš tos pirmosios direktyvos nuostatas.

102. Antra, *AIRBNB Ireland* teigia, kad, remiantis Direktyvos 2005/36 5 straipsnio 2 dalimi ir Sprendimu *X-Steuerberatungsgesellschaft*⁴⁴, ši direktyva nagrinėjamu atveju netaikoma dėl to, kad *AIRBNB Ireland* nepersikelia į Prancūzijos teritoriją vykdyti profesinės veiklos.

41 Jei nebūtų patenkinti pirmasis ir antrasis reikalavimai, Prancūzijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose nurodo, kad baudžiamasis procesas, pradėtas pateikus skundą ir pareiškus civilinį ieškinį, turėtų būti laikomas privačių asmenų ginču. Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjamame ginče negali būti remiamasi Direktyva 2000/31, todėl antrasis prejudicinis klausimas yra hipotetinis. Atrodo, per posėdį Prancūzijos vyriausybė visgi atsiėmė savo argumentą dėl hipotetinio antrojo klausimo pobūdžio. Bet kuriuo atveju nėra jokių požymių, kad į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kreiptasi dėl dviejų asmenų ginčo. Be to, iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą aiškėja, kad baudžiamasis procesas, pradėtas po skundo pateikimo ir civilinio ieškinio pareiškimo, galėtų nulemti baudžiamųjų sankcijų taikymą.

42 Visų pirma žr. 2011 m. liepos 7 d. Sprendimą *Agafitei ir kt.* (C-310/10, EU:C:2011:467, 28 punktą).

43 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, 2005, p. 22).

44 2015 m. gruodžio 17 d. sprendimas (C-342/14, EU:C:2015:827, 35 punktą).

103. Visų pirma pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2005/36 5 straipsnio 2 dalį laisvės teikti paslaugas principas, kiek jis susijęs su apribojimais, susijusiais su profesine kvalifikacija, taikomas tik tais atvejais, kai paslaugų teikėjas persikelia į priimančiosios valstybės narės teritoriją, kad laikinai kartais užsiimtų savo profesija. Vis dėlto nėra jokių požymių, kad *AIRBNB Ireland* yra tokioje padėtyje. Todėl šiam paslaugų teikėjui netaikomas Direktyvos 2005/36 5 straipsniu garantuojamas laisvės teikti paslaugas principas.

104. Sprendime *X-Steuerberatungsgesellschaft*⁴⁵, kuriuo remiasi *AIRBNB Ireland*, Teisingumo Teismas nurodė, kad tuo atveju paslaugų teikėjas taip pat nesinaudojo Direktyvoje 2006/123/EB⁴⁶ įtvirtintu laisvės teikti paslaugas principu, todėl galimybės užsiimti profesine veikla sąlygos turi būti vertinamos pagal SESV⁴⁷.

105. Taigi šioje byloje taip pat kyla klausimas, pirma, kaip susieti Direktyvą 2000/31 ir laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo principą ir, antra, ar valstybės narės geba reglamentuoti tam tikros profesijos įgijimo sąlygas.

106. Doktrinoje buvo nurodyta, kad tam tikros profesijos įgijimo sąlygos negali būti taikomos paslaugų teikėjui, kuris teikia paslaugas internetu⁴⁸. Iš tikrųjų koordinuojama sritis visų pirma apima reikalavimus, susijusius su teise teikti informacinės visuomenės paslaugą, kaip antai reikalavimus dėl kvalifikacijos, leidimo ar pranešimo, net jeigu šie reikalavimai yra bendro pobūdžio⁴⁹. Be to, priešingai nei Direktyvoje 2006/123⁵⁰, Direktyvoje 2000/31 nėra numatyta jokia išimtis, pagal kurią laisvas informacinės visuomenės paslaugų judėjimas nesusijęs su reikalavimais, taikomais siekiant įgyti tam tikrą reglamentuojamą profesiją.

107. Dėl to, bent jau turint omenyje reikalavimus, susijusius su galimybe užsiimti reglamentuojama profesija, paslaugų teikėjas, kuris teikia informacinės visuomenės paslaugą kilmės valstybėje narėje, gali remtis Direktyvoje 2000/31⁵¹ nustatytu laisvo paslaugų judėjimo principu. Kadangi šis klausimas patenka į Direktyvos 2000/31 taikymo sritį, jis neturėtų būti vertinamas atsižvelgiant į pirminę teisę⁵².

b) Dėl Direktyvos 2007/64/EB taikymo galimybės

108. Komisija teigia, kad bendrovės *AIRBNB Payments UK* teikiamoms paslaugoms gali būti taikoma Direktyva 2007/64/EB⁵³.

109. Kadangi į antrąjį klausimą prašoma atsakyti tuo atveju, jei Teisingumo Teismas teigiamai atsakytų į pirmąjį klausimą, o tai reikštų, kad *AIRBNB Ireland* gali remtis Direktyvoje 2000/31 užtikrintu laisvės teikti informacinės visuomenės paslaugas principu, analizuodamas antrąjį klausimą, apsiribosiu šia direktyva.

45 2015 m. gruodžio 17 d. sprendimas (C-342/14, EU:C:2015:827).

46 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006, p. 36).

47 Pagal Direktyvos 2006/123 17 straipsnio 6 dalį šios direktyvos 16 straipsnyje nustatytas laisvės teikti paslaugas principas nėra taikomas nei klausimams, kuriems taikoma Direktyvos 2005/36 II antraštinė dalis, nei valstybėje narėje, kurioje teikiama paslauga, galiojantiems reikalavimams, pagal kuriuos tam tikrą veiklą leidžiama vykdyti tam tikros profesijos atstovams. Žr. 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *X-Steuerberatungsgesellschaft* (C-342/14, EU:C:2015:827, 35 punktas).

48 Visų pirma žr. Hatzopoulos, V., *The Collaborative Economy and ES Law*, Hart Publishing, Oxford - Portland, 2018, p. 41.

49 Žr. Direktyvos 2000/31 2 straipsnio h punktą. Taip pat žr. Lodder, A. R., Murray, A. D. (dirs.), *ES Regulation of E-Commerce: A Commentary*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham-Northampton, 2017, p. 29.

50 Žr. 47 išnašą.

51 Šiuo klausimu žr. *Naudotojo vadovą – Direktyva 2005/36/EB – Viskas, ką norite žinoti apie profesinių kvalifikacijų pripažinimą*, <https://ec.europa.eu>, p. 16.

52 Šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 23 d. Sprendimą *Komisija / Vengrija* (C-179/14, EU:C:2016:108, 118 punktas). Taip pat žr. mano išvadą sujungtose bylose *X ir Visser* (C-360/15 ir C-31/16, EU:C:2017:397, 152 punktas).

53 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičianti direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007, p. 1).

110. Be to, kadangi prašyme priimti prejudicinį sprendimą apie Direktyvą 2007/64 neužsimenama, o *AIRBNB Payments UK* nėra pagrindinės bylos šalis, nemanau, kad, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nepateikus paaiškinimų, o kitoms nei Komisija šalims nepateikus pastabų, nederėtų atsakyti į klausimus, kurių gali kilti pagal šią direktyvą. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas nėra pakankamai informuotas, kad galėtų atlikti *ex officio* analizę.

c) *Dėl laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo ir jo apimties*

111. Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 1 dalį kiekviena valstybė narė užtikrina, kad informacinės visuomenės paslaugos, kurias teikia jos teritorijoje įsisteigęs paslaugų teikėjas, atitiktų toje valstybėje narėje taikomas nacionalinės teisės nuostatas, susijusias su tos direktyvos 2 straipsnio h punkte apibrėžta koordinuojama sritimi. Kita vertus, išskyrus Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalyje nurodytus atvejus, pagal tos direktyvos 3 straipsnio 2 dalį kitoms valstybėms narėms draudžiama riboti laisvą informacinės visuomenės paslaugų judėjimą dėl su koordinuota sritimi susijusių priežasčių.

112. Direktyvoje 2000/31 įtvirtintas laisvo paslaugų judėjimo principas informacinės visuomenės paslaugoms taikomas tik tose srityse, kurioms taikoma ši direktyva. Direktyvos 2000/31 1 straipsnio 5 dalyje nurodomos sritys ir klausimai, kuriems ta direktyva netaikoma, tačiau ši byla nesusijusi nė su vienu iš jų⁵⁴.

113. Be to, pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 3 dalį informacinės visuomenės paslaugoms laisvo judėjimo principas netaikomas ir tos direktyvos priede išvardytose srityse. *Hoguet* įstatyme nustatyti reikalavimai nepatenka nė į vieną iš šių sričių⁵⁵.

114. Su informacinės visuomenės paslaugomis susiję reikalavimai gali būti nustatyti kilmės valstybės narės arba, laikantis Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalyje nustatytų apribojimų, kitų valstybių narių.

115. Ši byla yra susijusi su antrąja situacija, kai informacinės visuomenės paslaugos gali būti ribojamos valstybės narės, kuri nėra kilmės valstybė narė, taisyklėmis, todėl ji *a priori* patenka į Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 2 dalies taikymo sritį⁵⁶.

116. Direktyvos 2000/31 2 straipsnio h punkte apibrėžta koordinuojama sritis, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 21 konstatuojamąją dalį, apima reikalavimus, susijusius su galimybe užsiimti informacinės visuomenės paslaugos teikimo veikla, nepaisant to, ar jie yra bendro pobūdžio, ar specialiai sukurti šioms paslaugoms ar jų teikėjams⁵⁷. Todėl atrodo, kad *Hoguet* įstatymo reikalavimai yra susiję su koordinuojama sritimi.

117. Kad reikalavimu, iškeltu kitos valstybės narės nei ta, kurioje yra įsisteigęs informacinės visuomenės paslaugų teikėjas, būtų galima remtis prieš jį ir kad dėl jo būtų suvaržytas laisvas tokių paslaugų judėjimas, šis reikalavimas turi būti atitinkamai Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a ir b punktuose nustatytas *turinio ir tvarkos sąlygas* atitinkanti priemonė.

54 Iš Direktyvos 2000/31 1 straipsnio 5 dalies matyti, kad ši direktyva netaikoma mokesčių sričiai, klausimams, susijusiems su asmens duomenų tvarkymu, ir klausimams, susijusiems su susitarimais arba veiksmais, kuriems taikoma kartelių teisė, ir tam tikrai informacinės visuomenės paslaugų veiklai, nurodytai tos direktyvos 1 straipsnio 5 dalies d punkte.

55 Žr. Direktyvos 2000/31 priedą. Dėl šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalies *modus operandi* žr. 2017 m. lapkričio 29 d. Sprendimą *VCAST* (C-265/16, EU:C:2017:913, 24 ir 25 punktai). Taip pat žr. mano nuomonę byloje *VCAST* (C-265/16, EU:C:2017:649, 19 punktas).

56 Žr. priešingą 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Papasavvas* (C-291/13, EU:C:2014:2209, 35 punktas).

57 Tačiau koordinuojamai sričiai nepriskirti reikalavimai, kurie nėra suderinti ir Sąjungos lygmeniu, galbūt turi būti vertinami pagal pirminę teisę. Šiuo klausimu žr. 2008 m. vasario 14 d. Sprendimą *Dynamic Medien* (C-244/06, EU:C:2008:85, 23 punktas). Taip pat žr. Lodder, A. R., „Directive 2000/31/EC on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the internal market“, in Lodder, A. R., Murray, A. D. (dirs.), *ES Regulation of E-Commerce: A Commentary*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham – Northampton, 2017, p. 31.

d) *Dėl priemonių, leidžiančių nukrypti nuo Direktyvos 2000/31*

118. Reikia iškart pažymėti, kad *Hoguet* įstatymas buvo priimtas 1970 m., t. y. anksčiau nei Direktyva 2000/31. Taigi akivaizdu, kad šiame įstatyme suformuluoti reikalavimai *ab initio* nebuvo nustatyti kaip tos direktyvos 3 straipsnio 4 dalyje numatytos priemonės. Be to, Direktyvoje 2000/31 nėra nuostatos, pagal kurią valstybės narės galėtų toliau taikyti ankstesnes priemones, kuriomis ribojamas laisvas informacinės visuomenės paslaugų judėjimas.

119. Atsižvelgdamas į tai, negaliu iš karto atmesti galimybės, kad iki Direktyvos 2000/31 arba pagal reglamentą, priimtą iki šios direktyvos taikymo pradžios, taikyta priemonė, jeigu ji atitinka tos direktyvos 3 straipsnio 4 dalyje nustatytas sąlygas, gali riboti laisvą informacinės visuomenės paslaugų judėjimą.

120. Be to, iš Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies b punkto akivaizdu, kad tokia valstybė narė gali nukrypti nuo šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies dviejų tipų priemonėmis: tomis, kurioms taikomi šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalies b punkte nustatyti procedūriniai reikalavimai, ir tomis, kurioms šie reikalavimai netaikomi, t. y. bent jau tam tikrais atvejais vykstant teismo procesui priimamomis priemonėmis⁵⁸.

121. Reikėtų pažymėti, kad šiuo atveju nagrinėjamos aplinkybėmis *AIRBNB Ireland* patraukimas baudžiamojon atsakomybėn baigus nagrinėti pagrindinę bylą priklauso nuo atsakymo į išankstinį klausimą, ar šis paslaugų teikėjas privalėjo įvykdyti *Hoguet* įstatyme nustatytus reikalavimus. Tai, mano nuomone, yra priežastis, dėl kurios prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar prieš šį paslaugų teikėją gali būti remiamasi nekilnojamojo turto agento profesinės veiklos taisyklėmis.

122. Pateikęs šiuos paaiškinimus, dabar pereisiu prie Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a ir b punktuose nustatytų sąlygų analizės.

e) *Esminės sąlygos*

123. Visų pirma, iš Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkto i papunkčio aiškėja, kad nukrypti nuo laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo visų pirma leidžiama tais atvejais, kai tai *būtina* dėl priežasčių, susijusių su viešąja tvarka, visuomenės sveikatos apsauga, visuomenės saugumu ar vartotojų apsauga. Atrodo, kad *Hoguet* įstatyme nustatytais reikalavimais siekiama apsaugoti vartotojus.

124. Antra, pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkto ii papunktį, tokios leidžiančios nukrypti nuostatos gali būti taikomos tais atvejais, kai informacinės visuomenės paslauga, kuriai taikoma kitos nei kilmės valstybė narė taikoma priemonė, *pažeidžiamas* tas tikslas arba sukeliamas *rimtas ir didelis pažeidimo pavojus*.

125. Galiausiai pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkto iii papunktį tokios nukrypti leidžiančios nuostatos turėtų būti *proporcingos*.

126. Vis dėlto sprendime pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą nėra jokių duomenų, kuriais remiantis būtų galima įvertinti, ar toks reglamentavimas, koks aptariamasis pagrindinėje byloje, atitinka šiuos reikalavimus.

⁵⁸ Taip pat žr. Direktyvos 2000/31 25 konstatuojamąją dalį, pagal kurią nacionaliniai teismai, įskaitant civilinių bylų teismus, spręsdami ginčus pagal privatinę teisę, toje direktyvoje nustatytais sąlygomis gali nukrypti nuo laisvės teikti informacinės visuomenės paslaugas principo. Be to, pagal Direktyvos 2000/31 26 konstatuojamąją dalį valstybės narės, laikydamosi joje nustatyty sąlygų, gali taikyti savo nacionalines baudžiamosios teisės ir baudžiamąjo proceso normas, siekdamos pradėti taikyti visas tyrimo priemones ir kitas priemones, būtinas nusikalstamų veikų nustatymui ir baudžiamajam persekiojimui, ir neprivalo pranešti apie tokias priemones Komisijai.

127. Atsižvelgiant į tai, valstybė narė, kuri dėl su koordinuojama sritimi susijusių prižasčių siekia apriboti laisvą informacinės visuomenės paslaugų judėjimą, turi įrodyti, kad laikomasi Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkte nustatytų esminių reikalavimų.

128. Iš tikrųjų, nesant paaiškinimo dėl būtinybės taikyti aptariamą priemonę ir dėl *AIRBNB Ireland* teikiant paslaugą galimai padaryto vieno iš Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkto i papunktyje nurodytų tikslų pažeidimo, antrąjį klausimą galima suprasti tik taip, kad juo siekiama leisti kitai nei kilmės valstybei narei oficialiai ir nenagrinėjant esminių sąlygų nustatyti tam tikros kategorijos informacinės visuomenės paslaugų teikėjams taikytinus reikalavimus, kuriuos reikia atitikti užsiimant nekilnojamojo turto agento profesija.

129. Manau, kad pagal Direktyvą 2000/31 valstybei narei yra draudžiama tokiomis aplinkybėmis ir tokiu būdu riboti laisvą iš kitos valstybės narės teikiamų informacinės visuomenės paslaugų judėjimą.

130. Visų pirma, Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 1 dalimi valstybės narės yra įpareigojamos užtikrinti, kad jos teritorijoje įsisteigusio paslaugų teikėjo teikiamos informacinės visuomenės paslaugos atitiktų šioje valstybėje narėje koordinuojamai sričiai taikomas nacionalinės teisės nuostatas⁵⁹. Priešingai šiam visuotiniam įpareigojimui, siekiant nesusilpninti Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 1 dalyje nustatyto principo, Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalį galima aiškinti taip, kad pagal ją valstybėms narėms, išskyrus kilmės valstybę narę, kartais leidžiama nukrypti nuo laisvo paslaugų judėjimo principo.

131. Antra, Direktyvos 2000/31 3 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad būtų užtikrintas laisvas informacinės visuomenės paslaugų judėjimas tarp valstybių narių⁶⁰. Vis dėlto suteikiant valstybėms narėms, kurios nėra kilmės valstybė narė, įgaliojimą *ex officio* bendro ir abstraktaus pobūdžio priemonės taikyti visiems informacinės visuomenės paslaugų kategorijos teikėjams, būtų labai pakenkta laisvo tokių paslaugų judėjimo principui. Iš tikrųjų Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 2 dalimi informacinės visuomenės paslaugų kategorijos teikėjui yra užtikrinamas tam tikras teisinis saugumas: atsižvelgiant į nukrypti leidžiančias nuostatas, nustatytas Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalyje, šiam paslaugų teikėjui negali būti taikomi griežtesni reikalavimai nei reikalavimai, nustatyti valstybės narės, kurioje paslaugų teikėjas įsisteigęs, materialinės teisės aktuose.

132. Trečia, priemonės, taikomos remiantis Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalimi, yra susijusios ne su informacinės visuomenės paslaugomis ar jų teikėjais, o su *konkrečia* paslauga.

133. Ketvirta, siekiant nustatyti, ar *informacinės visuomenės paslauga* yra nenaudinga konkrečiam tikslui arba kelia rimtą pavojų šiam tikslui ir rimto pavojaus jam riziką, mano nuomone, visais atvejais tikslinga atlikti bylos aplinkybių tyrimą.

134. Galiausiai, penkta, pirmiau išdėstyti argumentai yra grindžiami valstybei narei, siekiančiai suvaržyti laisvą paslaugų judėjimą, taikomais procedūriniais reikalavimais, prie kurių sugrįšiu vėliau⁶¹. Svarbu pažymėti, kad pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies b punktą valstybė narė, planuojanti imtis priemonių, ribojančių laisvą informacinės visuomenės paslaugų judėjimą iš kitos valstybės narės, privalo pranešti Komisijai apie savo ketinimą ir prašyti kilmės valstybės narės imtis priemonių, susijusių su informacinės visuomenės paslaugomis. Jeigu kilmės valstybė narė nesiima tinkamų veiksmų, ta valstybė narė gali taikyti numatytas priemones. Šiais procedūriniais reikalavimais aiškiai patvirtinama, kad Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalyje nurodytos priemonės gali būti taikomos tiktai *ad hoc*.

59 Žr. 2011 m. spalio 25 d. Sprendimą *eDate Advertising ir kt.* (C-509/09 ir C-161/10, EU:C:2011:685, 61 punktą). Taip pat žr. D'Acunto, S., „La directive 98/48 prévoyant un mécanisme de transparence réglementaire pour les services de la société de l'information: un premier bilan après douze mois de fonctionnement“, *Revue du droit de l'Union européenne*, Nr. 3, 2000, p. 628.

60 2011 m. spalio 25 d. Sprendimas *eDate Advertising ir kt.* (C-509/09 ir C-161/10, EU:C:2011:685, 64 punktą).

61 Žr. šios išvados 138–150 punktus.

135. Dėl šių priežasčių manau, kad valstybė narė, kuri nėra kilmės valstybė narė, gali nukrypti nuo laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo principo tikrai priemonės taikydama „kiekvienam konkrečiam atvejui“⁶².

136. Be to, manau, kad gali kilti abejonių dėl *Hoguet* įstatyme išdėstytų reikalavimų proporcingumo. Iš bylos šalių diskusijos per posėdį matyti, kad nėra aišku, ar, remiantis minėtu įstatymu, *AIRBNB Ireland* gali įgyti profesinį pažymėjimą. Vis dėlto, remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateikta informacija, Teisingumo Teismas negali priimti sprendimo šiuo klausimu.

137. Bet kuriuo atveju būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, ar, atsižvelgiant į visus jam žinomus veiksnius, aptariamoms priemonėms yra būtinos siekiant užtikrinti vartotojų apsaugą ir neviršija to, kas būtina nustatytam tikslui pasiekti.

f) Procedūriniai reikalavimai

138. Iš Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies b punkto aišku, kad valstybė narė, planuojanti imtis priemonių, kuriomis ribojamas laisvas informacinės visuomenės paslaugų judėjimas iš kitos valstybės narės, turi iš anksto pranešti Komisijai apie savo ketinimą ir paprašyti kilmės valstybės narės imtis su informacinės visuomenės paslaugomis susijusių priemonių.

139. Nėra jokių duomenų, kad Prancūzijos Respublika prašė Airijos imtis su informacinės visuomenės paslaugomis susijusių priemonių.

140. Be to, atrodo, kad su Komisijos pranešimu susijusi sąlyga nebuvo įvykdyta nei Direktyvos 2000/31 perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpiu, nei vėliau.

141. Iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad jeigu apie techninį reglamentą nepranešama, kaip numatyta Direktyvoje 2015/1535, tas techninis reglamentas tampa netaikytinas, todėl juo negalima remtis prieš privačius asmenis⁶³. Ar nepranešimo Komisijai teisinės pasekmės yra tokios pat, kokios numatytos Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalyje⁶⁴?

142. Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad generalinis advokatas F.G. Jacobs savo išvadoje byloje *Enichem Base ir kt.*⁶⁵ atskyrė pareigą pranešti ir tiksliai nuostatas, pagal kurias Komisija ir įvairios valstybės narės gali teikti pastabas dėl projektų, apie kuriuos buvo pranešta, o valstybės narės įpareigojamos tam tikrais atvejais tam tikram laikui atidėti šių projektų priėmimą, nuo įpareigojimų

62 Žr. 2003 m. gegužės 14 d. Komisijos komunikatą Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos centriniam bankui „Elektroninės komercijos direktyvos 3.4–3.6 straipsnių taikymas finansinėms paslaugoms“ (COM/2003/0259 galutinis, 1 ir 2.1.2 punktai); 2003 m. lapkričio 21 d. Komisijos ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Pirmoji ataskaita dėl Elektroninės komercijos direktyvos taikymo“ (COM(2003) 702 *final*, p. 4.1) Taip pat žr. Crabit, E., „La directive sur le commerce électronique. Le projet „Méditerranée“, *Revue du droit de l'Union Européenne*, Nr. 4, 2000, p. 762 ir 792; Gkoutzinas, A., *Internet Banking and the Law in Europe: Regulation, Financial Integration and Electronic Commerce*, Cambridge University Press, Cambridge-New York, 2006, p. 283.

63 Žr. neseniai priimtą 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimą *Smith* (C-122/17, EU:C:2018:631, 52 ir 53 punktai). Taip pat žr. mano nuomonę byloje *Uber France* (C-320/16, EU:C:2017:511, 37 punktas).

64 Reikėtų pažymėti, kad jeigu būtų laikoma, jog *Hoguet* įstatyme nustatyti reikalavimai yra Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalyje minimos priemonės, nekiltų klausimas, koks ryšys sieja Direktyvoje 2000/31 ir Direktyvoje 2015/1535 nustatytą pareigą pranešti. Kad nacionalinėje teisėje nustatytas reikalavimas būtų laikomas „techniniu reglamentu“, kuriam taikoma pareiga pranešti pagal pastarąją direktyvą, reikia, kad juo būtų siekiama konkretaus tikslo aiškiai ir tikslingai reglamentuoti informacinės visuomenės paslaugas (žr. mano išvadą byloje *Uber France*, C-320/16, EU:C:2017:511, 24–33 punktai). Visgi šios bylos atveju taip nėra. Be to, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, nacionalinės nuostatos, pagal kurias profesinė veikla gali būti vykdoma gavus išankstinį patvirtinimą, irgi nėra techninis reglamentas (žr. 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimą *Falbert ir kt.* (C-255/16, EU:C:2017:983, 16 punktas). Iš esmės atrodo, kad pagal *Hoguet* įstatymą nekilnojamojo turto agentų veikla gali būti vykdoma gavus profesinį pažymėjimą.

65 380/87, nepaskelbta Rink, EU:C:1989:135.

pranešti, kuriems tokios sąlygos netaikomos. Generalinis advokatas F.G. Jacobs nurodė, kad, nesant nustatytos procedūros, kaip turi būti sustabdytas minėtos priemonės įsigaliojimas arba vykdoma Sąjungos kontrolė, nebuvo galima teigti, kad dėl pareigos pranešti Komisijai nevykdymo tos priemonės gali būti pripažintos neteisėtomis⁶⁶.

143. Savo sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad, kadangi nėra Sąjungos lygmens projektų įgyvendinimo priežiūros procedūros, o nustatytų taisyklių įgyvendinimas nepriklauso nuo Komisijos pritarimo ar neprieštaravimo, taisykle, pagal kurią valstybės narės privalo pranešti Komisijai apie tokius projektus ir teisės aktus, privatiems asmenims nesuteikiama jokia teisė, kuria jie galėtų remtis nacionaliniuose teismuose, dėl to, kad šios taisyklės buvo priimtos iš anksto apie tai nepranešus Komisijai⁶⁷.

144. Atsižvelgdamas į tai, paskesnėje jurisprudencijoje, susijusioje su direktyvose, kurios galiojo iki Direktyvos 2015/1535, nustatytos pareigos pranešti neįvykdymu, Teisingumo Teismas nustatė, kad teisės aktuose, pagal kuriuos neįvykdžius šios pareigos skiriama sankcija uždraudžiant remtis tam tikromis taisyklėmis prieš trečiuosius asmenis, yra nustatyta Sąjungos kontrolės procedūra, pagal kurią ji tikrina nacionalinės teisės aktų projektus ir jie gali būti įgyvendinami tik Komisijai pritarus arba neprieštaraujant⁶⁸.

145. Būtent atsižvelgiant į šiuos jurisprudencijoje išdėstytus argumentus, reikia nustatyti Direktyvoje 2000/31 nustatytos pranešimo pareigos nevykdymo pasekmes.

146. Tiesa, kad pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalį Komisijai neleidžiama atšaukti arba panaikinti nacionalinės priemonės poveikio. Vis dėlto pagal tos direktyvos 3 straipsnio 6 dalį Komisija gali paprašyti atitinkamos valstybės narės nesiiimti numatytų priemonių arba skubos tvarka sustabdyti atitinkamų priemonių taikymą. Be to, Komisija gali pareikšti ieškinį valstybei narei tuo atveju, jeigu ji nebūtų įvykdžiusi pareigos netaikyti priemonės arba sustabdyti jos įgyvendinimą⁶⁹.

147. Be to, pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 5 dalį valstybėms narėms leidžiama skubos tvarka priimti priemones, kuriomis ribojamas laisvas informacinės visuomenės paslaugų judėjimas. Taigi, susidarius ekstremaliai situacijai, apie šias priemones turi būti kuo greičiau pranešta Komisijai. Iš to darau išvadą, kad *a priori* priemonė gali turėti poveikį nenustatant, kad prieš pradėdant ją įgyvendinti Komisija turi jai pritarti arba neprieštarauti.

148. Vis dėlto pagal Direktyvą 2015/1535 Komisijai taip pat nesuteikiama teisė atšaukti arba sustabdyti nacionalinės teisės akto įgyvendinimą. Atvirkščiai, pagal šią direktyvą reikalaujama, kad valstybės narės laikytųsi Komisijos nurodymų.

149. Be to, pagal Direktyvą 2015/1535 valstybė narė taip pat gali taikyti skubos procedūrą, jeigu mano, kad būtina per labai trumpą laiką parengti techninį standartą.

150. Dėl šių priežasčių, atsižvelgdamas į tai, kad Direktyvoje 2015/1535 nustatyta techninių standartų kontrolės procedūra yra analogiška laisvą informacinės visuomenės paslaugų judėjimą ribojančių priemonių kontrolės procedūrai, manau, kad, vadovaujantis Direktyva 2000/31, už nepranešimą skirtina sankcija: tam tikra priemone negalima remtis prieš šių paslaugų teikėją.

66 Generalinio advokato F.G. Jacobs išvada byloje *Enichem Base ir kt.* (380/87, nepaskelbta Rink., EU:C:1989:135, 14 punktas).

67 Žr. 1989 m. liepos 13 d. Sprendimą *Enichem Base ir kt.* (380/87, EU:C:1989:318, 20 ir 24 punktai).

68 Žr. 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimą *Unilever* (C-443/98, EU:C:2000:496, 43 punktas).

69 Žr. Crabit, E., „La directive sur le commerce électronique: le projet „Méditerranée“, *Revue du droit de l'Union Européenne*, 2000, Nr. 4, p. 791, ir Kightlinger, M. F., „A Solution to the Yahoo! Problem? The EC E-Commerce Directive as a Model for International Cooperation on Internet Choice of Law“, *Michigan Journal of International Law*, 2003, 24 t., Nr. 3, p. 737.

151. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, siūlau į antrąją prejudicinę klausimą atsakyti: Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad valstybė narė, kita nei ta, kurios teritorijoje yra įsisteigęs informacinės visuomenės paslaugos teikėjas, dėl su koordinuojama sritimi susijusių priešasčių negali riboti laisvo tokių paslaugų judėjimo informacinės visuomenės paslaugų teikėjo atžvilgiu *ex officio* ir nesant būtinybės išanalizuoti esmines sąlygas, remdamasi *Hoguet* įstatymuose nustatytais reikalavimais, kaip antai nekilnojamojo turto agento profesinės veiklos vykdymui taikomais reikalavimais.

VI. Išvada

152. Atsižvelgdamas į visus pirmiau išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į *juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris* (Paryžiaus apygardos teismo ikiteisminio tyrimo teisėjas, Prancūzija) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

- 1) 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) 2 straipsnio a punktas, siejamas su 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka, 1 straipsnio 1 dalies b punktu, turi būti aiškinamas taip, kad paslauga, kuria elektroninėje platformoje padedama potencialiems nuomininkams užmegzti ryšius su trumpalaikės apgyvendinimo paslaugas teikiančiais nuomotojais tokiomis aplinkybėmis, kai paslaugos teikėjas nekontroliuoja pagrindinių šių paslaugų sąlygų, yra informacinės visuomenės paslauga, kaip tai suprantama pagal minėtas nuostatas.
- 2) Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad valstybė narė, kita nei ta, kurios teritorijoje yra įsisteigęs informacinės visuomenės paslaugos teikėjas, dėl su koordinuojama sritimi susijusių priešasčių negali riboti laisvo tokių paslaugų judėjimo informacinės visuomenės paslaugų teikėjo atžvilgiu *ex officio* ir nesant būtinybės išanalizuoti esmines sąlygas, remdamasi tam tikrais reikalavimais, kaip antai 1970 m. sausio 2 d. Įstatyme Nr. 70-9 dėl tam tikrų nekilnojamojo turto ir komercinių fondų veiklos vykdymo sąlygų nustatytais nekilnojamojo turto agento profesinės veiklos vykdymui taikomais reikalavimais.